

Мега Магжумгар

Спирацца дъха история за наивност, вина,
прегатељство и љубов

Меза Магжумгар

Мега Магжумгар

Превод от английски:
Катя Перчинкова

enthusia**s**t

София, 2023 г.

Megha Majumdar
A Burning
Copyright © 2020 by Megha Majumdar

Мега Магжумдар
Изгаряне

© Катя Перчинкова, превод, 2023
© Яна Арзиропулос, художник на корицата, 2023
© Enthusiast - запазена марка на „Алто комюникейшънс енд
пъблишинг“ ООД, 2023
ISBN 978-619-164-514-5

На майка ми и баща ми,
които направиха всичко възможно.

ДЖИВАН

– **М**иришеш на пушек – смърти ме майка ми.

Затова натрих косата си със сапун и се полях с цяла кофа вода, преди една съседка да се оплаче, че прахосвам водата.

През онзи ден имаше комендантски час. По главната улица на всеки половин час бавно минаваше полицейски джип. Хора, прибиращи се от работа, вървяха с вдигнати ръце, за да покажат, че не са въоръжени.

В леглото, с мокра, разпиляна по възглавницата коса, взех новия си телефон – купен с пари от собствената ми заплата и все още с предпазното фолио върху екрана.

Във Фейсбук се обсъждаше само едно.

Тези терористи не знаят с кого си имат работа.

#НападениеНадВлакКолабаган, #Непобедими

Приятели, ако имате петдесет рупии, вместо да си купите самоса, ги дарете на...

Продължих да скролвам.

На този запис от „24 часа“ се вижда как...

Бдението ще се проведе в...

Предишната вечер бях на гарата, която е на петнайсет минути пеша от къщи. Трябваше да съм видяла мъжете,

които се бяха промъкнали до отворените прозорци и бяха хвърлили запалени факли в спрелия влак. Но видях само горящи вагони с нажежени, заключени отвън врати. Огънят плъзна към колибите около гарата, дим изпълни гърдите на обитателите им. Загинаха повече от сто души. Правителството обеща компенсации за семействата на загиналите – по осемдесет хиляди рупии! – само че правителството дава какви ли не обещания.

Във видеоклип, пред десетките микрофони, тикнати в лицето му, министър-председателят на щата казваше:

– Властите ще проведат разследване.

Някой беше монтирал този коментар с видеоклип на полицаи, които се чешат по главите. Разсмях се.

Възхищавах се на тези непознати хора във Фейсбук, които говореха каквото си поискат. Те не се страхуваха да се шегуват. Независимо дали се подиграваха на полицията, или на министри, те се забавляваха, а не беше ли това свободата? Надявах се, че след като получех още няколко заплати, след като се издигнех до старши продавач-консултант в „Панталунс“ и аз щях да постигна подобна свобода.

По-надолу на страницата попаднах на клип, в който напред излезе жена с разчорлена коса, течащ нос и зачервени очи. Тя стоеше на скосения перон на малката ни железопътна гара и викаше по микрофон:

– Джип, пълен с полицаи, стоеше точно тук. Попитайте ги защо гледаха безучастно, докато съпругът ми гореше. Той отчаяно се опитваше да отвори вратата и да спаси гъщеря ми.

Споделих видеото. Добавих коментар:

Полицаи на държавна служба са гледали отстрани и са бездействали, докато тази невинна жена е изгубила семейството си.

Оставих телефона до главата си и задряхах. Жегата ме обори. Следващия път, когато погледнах телефона, публи-

кацията ми имаше само две харесвания. Половин час по-късно харесванията все още бяха само две.

Някаква жена, непозната, написа коментар:

Откъде знаеш, че казва истината? Може просто да търси внимание!

Надигнах се. Тази жена приятелка ли ми беше? На профилната си снимка позираше в баня.

Ти изобщо изгледа ли видеото?, отговорих ѝ.

Замислих се за думите на безсърдечната жена. Те ме подразниха, но предизвикаха и някакво вълнение. Не изпитвах раздразнение, както когато на общинската чешма нямаше вода или когато токът спреше в нетърпимо гореща нощ. Но не беше ли това просто развлечение, маскирано като раздразнение?

Днес имах почивен ден. Майка ми готвеше рибки, толкова дребни, че щяхме да ги изядем с все костите и опашките. Баща ми се припичаше на слънце, болките в гърба му бяха стихнали.

Плъзгах палец по екрана и гледах как множеството други публикации за терористичния акт на гарата събират по петдесет, сто, триста харесвания. Никой не беше харесал моя отговор на коментара.

Тогава, на малкия светец екран, написах нещо глупаво. Написах нещо опасно, нещо, което хора като мен не бива дори да си мислят, още по-малко да пишат.

Прости ми, мамо.

Щом полицията не помага на обикновени хора като вас и мен, щом полицията ги оставя да умрат, без да се намеси – написах във Фейсбук, – това не означава ли, че правителството е съставено от терористи?

Навън на улицата един мъж бавно въртеше педалите на рикша, в която возеше детето си, и натискаше клаксона, за да го забавлява.

ЛАВЛИ

Неделя сутринта! Време е за курса по актьорско майсторство. С полюляващи се бедра преминавам покрай продавача на гуава.

– Братко – провиквам се, – колко е часът?

– Осем и половина – промърморва той в отговор, защото не иска да споделя с такава като мен какво показва ръчният му часовник.

Голяма работа! Зарязвам елегантната си походка и пускам като кон към гарата. Във влака, докато докосвам гърдите и челото си, изричам молитва за горкичките хора, загинали само преди няколко часа на същата тази гара...

– Кои се бута? – вика някаква лелка. – Я престани!

– Тази хиджра* не може ли да намери друг вагон, в който да се натресе? – съска продавачът на фъстъци, все едно не го чувам.

За човек като мен няма нищо простичко в живота, дори един час, прекаран във влака. Гръдният ми кош е мъжки и

* *Hijra* – Название, което се използва за евнуси, транссексуални, хомосексуални и интерсекс хора, които през 2014 г. в Индия са признати за трети пол. – Б. пр.

гърдите ми са направени от парцали. Какво толкова? В целия град няма да намерите по-истинска жена от мен.

Насред тълпанищата по коридора се задава безкрак просяк, седнал върху дъска с колелца, с която минава през пръстите на всички.

– Дайте някоя монета – стене жално той.

Хората му се карат.

– Точно сега ли намери да минеш?

– Освен крака, и очи ли нямаш?

– Къде да застана, на главата ти ли?

Просякът крещи в отговор:

– Дај да ти отрежа краката, пък да те видим какво ще правиш!

Бог да ми е на помощ, напушва ме смях. Затова обичам местните влакове. Дори да подпалят един, няма да спрат устрема на хората да ходят на работа, на училище, на гости на роднини. Всеки влак е като филм. Докато пътувам, наблюдавам зорко лица, движения, гласове, кавги. Така хора като мен се учат. Когато влакът ускорява ход с поклащане и вятърът развява косата ми, се подпирам с пръсти на тавана и изправям гръб, готова за часа по актьорско майсторство при господин Дебнат.

В къщата си господин Дебнат седи на стол и пие чай от чинийка. Така чаят изстива по-бързо и не му се налага да го духа.

Чувала съм за преподаватели по актьорско майсторство, възползващи се от ученици, които не се справят добре. Но господин Дебнат не е от тях. Той е морален човек. На младини е имал възможност да режисира филм, но чак в Бомбай. Трябвало да живее там най-малко шест месеца. По това време старата му майка била в болница. Що за чудовище би изоставило майка си, за да преследва мечтите си? Затова той жертвал амбициите си и останал да се грижи

за нея. Докато ни разказваше тази тъжна история, за пръв път го видях да плаче.

В краката му сегаят още шестима ученици. Бриджеш, който работи като електротехник; Румели, която продава чудотворни мехлеми против обриви; Пеонджу, който работи като чиновник в застрахователна компания; Рага, която учи за медицинска сестра; и Джошта, която води счетоводството във фирмата за пълнители за химикалки на баща си. Никой не знае със сигурност с какво се занимава Кумар, защото той посреща със смях въпроси от този род.

Всички нестим усърдно и плащаме по петдесет рупии на урок.

Днес, в този хол, който е нашата сцена, премества ме масата встрани и репетираме диалог, в който мъж позира жена си, че му изневерява. След няколко, ако мога така да се изразя – не особено блестящи изпълнения – идва моят ред. Оставям телефона си на пода, за да ме записва, после заставам по средата на стаята и разгривам врата си, като го завъртам наляво и надясно. Покойните родители на господин Дебнат ме гледат строго от снимките на стената. Горещо ми е, въпреки че вентилаторът работи на максимална степен.

Време е за изпълнението ми. Този път ми партнира електротехникът Бриджеш. Според сценария, който господин Дебнат ни е дал, Бриджеш, в ролята на подозрителния съпруг, трябва да ме стисне гневно за раменете. Само че той ме държи твърде леко. Принудена съм да изляза от образ.

– Не така! – казвам му. – Ако ме държиш като крехко цвете, как да изпитам силни чувства? Трябва да ми покажеш гнева си! Хайде!

Господин Дебнат одобрява подхода ми. Ако не изпитватے съответните чувства, все ни повтаря той, как очакват публиката да ги почувства? Удрям леко Бриджеш по

рамото, за да го ядосам и да му покажа, че може да се държи по-мъжествено с мен. Той смотолевя нещо.

– Какво? Кажу го по-високо.

След известно време Бриджеш най-сетне казва:

– Уф! Не ме карай да го изричам, Лавли. Не мога да играя сцена между мъж и жена с човек, който наполовина е мъж.

В този миг часовникът удря единайсет пъти и ни кара да замлъкнем. Бузите ми пламват. О, свикнала съм с това – на улицата, във влака, в магазините. Но в курса по актьорско майсторство? С Бриджеш?

Пренебрегвам обигата. Не си струва да се ядосвам.

– Виж, Бриджеш – казвам му, – ти си ми като брат. Затова, щом аз мога да играя любовна сцена с теб, ти също можеш да играеш любовна сцена с мен!

– Точно така – намесва се господин Дебнат. – Ако сте решили сериозно да станете актьори, трябва да можете да играете най-различни роли.

Започва да чете на Бриджеш цяло конско. Когато спира, за да си поеме въздух, се чува цъкането на големия часовник на стената.

Накрая Бриджеш допира глани, за да ме помоли за прошка, както го посъветва господин Дебнат, а моите очи се насълзяват. Румели избърсва нос с шала си. Господин Дебнат плесва с ръце и казва:

– Вложете тези емоции в сцената!

Възцарява се напрегната тишина. Другите прибират мобилните си телефони, когато аз извиквам разярено:

– Как смееш да удриш една майка?

Чувствам яростта на героинята в гърдите си. Този хол с маса и столове, преместени по ъглите, с шкаф, пълен с прашни плюшени играчки, ми се струва като театрална сцена в Бомбай. Крушката на тавана е ярка като сценичен прожектор. Навън преминава пъленач на възглавници и подгънква с инструментите си, сякаш свири на арфа. Само

тънките пергета на прозорците ме делят от безименните хора на улицата.

След това, без да изпускам емоцията, снишавам глас и произнасям следващата реплика:

– Не си ли излязъл на бял свят от утробата на майка си?

Бриджеш: Майка, ха! Все едно си достойна да се наречеш така! Да не мислиш, че не знам за *него*?

Аз: Кълна се, не е каквото си мислиш. Позволи ми да ти обясня. Моля те, поне ми дай шанс да обясня.

Бриджеш: (Гледа през прозореца с каменно изражение.)

Аз: Не исках да говоря за миналото си, но ти ме принуждаваш. Затова сега трябва да ти разкрия една тайна. Нямам връзка с този мъж. Това е близначката ми.

Какъв диалог само! Сцената свършва.

Дланите ми са мокри от студена пот. Но сърцето ми е леко като реещо се в небето хвърчило. В стаята е настънала оглушителна тишина. Дори прислужницата гледа от прага с метла и лопата в ръка. Зяпнала е. Когато я виждам, по лицето ми плъзва усмивка. Най-сетне слизам от сцената и се връщам в стаята.

В очите на господин Дебнат има леко налудничав блясък.

– Така се прави! – прошепва той с ококорени очи. Опитва се да си обуе сандалите и да стане от стола, но единият се изплъзва всеки път, когато сложи крак върху него. Въпреки това изглежда напълно сериозен.

– Ученици, видяхте ли я как използва гласа си? – казва той. – Видяхте ли колко дълбока емоция изпитваше и как прехвърли това чувство и върху вас? – От устата му хвърчи слюнка и пада по главите на възпитаниците му.

Рада, която седи директно срещу него, откъсва парче от вестника на пода и бърше главата си с него.

Дойдох за пръв път в къщата на господин Дебнат преди почти година. Той ме помоли да проведем интервюто на улицата – каза, че вътре боядисват и нямало къде да седнем.

Глупости! Къде тогава бяха бояджииите, парцалите, кофите, стълбите?

Знаех истината. А тя беше, че госпожа Дебнат не искаше никаква хиджра в дома си.

Затова застанах на улицата, като внимавах някоя преминаваща рикша да не ме закачи.

Господин Дебнат попита:

– Защо си решила да ставаши актриса? Много е трудно!

Моливът ми за очи се беше размазал, а червилото ми беше останало върху някоя чаша с чай. Подмишниците ми миришеха, черната ми коса се беше напекла от силното слънце и главата ме болеше. Но на този въпрос можех да отговаря без колебание.

– Играя откакто се помня – отвърнах аз. Играех, докато се возех във влака, докато вървях по улицата. Представях емоции като щастие и радост. Представях си божествена връзка. – Моля просто да ми позволите да изиграя нещо пред камера.

Сега ставам, допирам длани една в друга и се покланям. Какво друго да направя при тези бурни аплодисменти? Пляскат ми, пляскат ми моите почитатели. Почитателката ми, която работи като счетоводителка, почитателката ми, която продава мехлеми, почитателят ми, който работи в застрахователна компания. Дори когато махвам с ръка и казвам с широка усмивка: „Стига!“, те продължават да пляскат.

ДЖИВАН

Няколко дни по-късно на вратата се потропа посред нощ. Беше два или три часът, когато всеки звук кара сърцето ти да подскача. Майка ми се развика:

– Събуди се, събуди се!

Една ръка се протегна в тъмното и ме издърпа от леглото, както си бях по нощница. Пицях и се съпротивлявах, като си мислех, че някой мъж е дошъл да ми стори онова, което правят мъжете. Но се оказа полицайка.

Баща ми, на пода, с пресъхнало гърло и скован от болка гръб, стенеше. Нощите го превръщаха в дете.

Докато се усетя, вече бях в полицейския микробус и гледах през телената мрежа на прозореца осветените от оранжеви лампи улици. Изтощих се да умолявам полицайката и колегите ѝ, които седяха отпред:

– Како, какво става? Аз имам работа. Работя в „Панталунс“. Защо ме викат в полицията!

Те мълчаха. От време на време радиото на таблото отпред изпукваше. По едно време покрай нас профуча кола, пълна с момчета, които викаха. Прибираха се от някой нощен клуб. Пълзящият като охлюв полицейски микробус

не им направи никакво впечатление. Не намалиха. Не се страхуваха. Бащите им познаваха полицейски комисари и държавни служители, които можеха да потулят всеки проблем. Аз обаче как щях да се измъкна от тази каша? Кого познавах?

ЛАВЛИ

Вечерта след курса по актьорско майсторство лежа в леглото с Азад, съпруга ми, бизнесмен, който купува и препродава електроника „Сансунг“ и часовници „Тони Хилфигър“ от китайските товарни кораби, акостиращи на Диамантеното пристанище. Показвам му видеозаписа от днешната репетиция и той казва:

– Откога ти повтарям, че от теб ще излезе голяма звезда!

Щипва ме по бузата и аз се засмивам, въпреки че ме боли. Изпитвам спокойствие, сякаш тънкият дъшек на пода е луксозно легло в петзвезден хотел. Буркан с питейна вода, няколко чаши и чинии, малка печка на керосин и лавица за дрехите и бижутата ми. От стената всеки ден ми дават благословията си Приянка Чопра и Шахрух Хан. Когато се огледам и видя красивите им лица, част от техния късмет се посипва върху мен.

* * *

– Азад – казвам му тази вечер. Приближила съм лице до неговото като в романтична сцена от касов филм. – Обещай ми, че няма да се ядосаш, ако ти кажа нещо.

Вглеждам се в лицето му – тъмно и сивкаво. Няколко дълги косъма от веждите му са циркнали, все едно се опитват да избягат. Трудно ми е да го гледам в очите, докато изричам тежките думи. Най-накрая се престрашавам:

– Не мислиш ли за семейство? Вече не сме толкова млади...

Азад отговаря както обикновено.

– Пак ли? – пита той. Знам, че е раздразнен. – Брат ми пак ли е идвал?

– Не!

– Брат ми ли ти пълни главата с подобни врели-некипели?

– Не, казах ти вече!

Защо ме обвинява в подобни неща?

– Всички знаят, че така е устроен светът, Азад – казвам му. – Вярно, много е назадничаво и глупаво, но е така. Семейството ти иска да се ожениш за нормална жена, да имаш деца. Погледни ме – аз не мога да ти осигуря такава бъдеще.

Веднага съжалявам за думите си. Това е голяма грешка. Искам да остана с Азад завинаги, тогава защо непрестанно му натяквам?

* * *

Всъщност Азад е прав. Брат му дойде една нощ. Приситна преди съмване, започна да звъни на звънеца и да бие с юмрук по вратата. Вдигна такава врява, че уличните кучета се разляяха.

Още щом скочих от леглото и отворих вратата, брат ми ми се разкреця в лицето:

– Каквато и магия да си му направила, трябва да я развалиш, вещице!

– Шшшт! – изсъсках аз. – По-тихо! Посред нощ е!

– Не ми казвай какво да правя, вещице! – крещеше той и размахваше пръст. Някакъв мъж, който пикаеше в канавката, погледна него, после мен, после пак него, после пак мен. С

изключение на това присъствие, всичко наоколо беше тихо и тъмно, но несъмнено съседите чуваха крясъците.

– Хванала си го в капан! – продължи да крещи той. – Сега трябва да го пуснеш на свобода! Остави го да се ожени като нормален човек!

Аз стоях на прага и държах вратата отворена.

– Успокой се – казах тихо. – Ще се поболеееш.

Облечена бях само по нощница. Ушите ми горяха. Целият квартал слушаше за личните ми работи. Това вече ме ядоса. Кои даваше правото на този непрокопсан брат да ми крещи пред цялата махала? Пред всички тези отрудени хора – водачи на рикши, продавачи на плодове, тапицери, прислужници, пазачи в молове. Те имаха нужда да се наспят. След подобна гюрултия как да ме уважават?

Затова и аз започнах да крещя, доста грубо. Не обичам да си спомням какво точно казах.

* * *

– Добре де – признавам си сега пред Азад. – Брат ти дойде. Каза ми: „Лавли, знам, че наистина го обичаш. Брат ми отказва дори да яде, когато теб те няма. Но те моля, поговори с него за брак и деца заради старите ни родители“.

Азад ме гледа изумено.

– Нима брат ми е казал това?

Не може да повярва на ушите си.

– Да, собственият ти брат. Затова се замислих.

Паяк с тънки кафяви крачета пропълзява през прозореца и тръгва нагоре по стената. И двамата го наблюдаваме. Когато Азад става и се кани да го размаже с обувката си, аз му казвам:

– Остави го.

Защо винаги съсипваме живота на други създания?

– Не! – отсича Азад. – Няма да спазвам тези глупави правила! Ще се ожения за теб!

Мега Магжумгар
Изгаряне

Превод *Катя Перчинкова*
Редактор *Мария Чунчева*
Художник на корицата *Яна Аргиропулос*
Коректор *Светла Маринова*
Предпечат *Яна Аргиропулос*

Американска. Първо издание.
Формат 60 x 90/16
Печатни коли 16,5
ISBN978-619-164-514-5

Издава

enthusiast

Запазена марка
на „Алто комюникейшънс енд пблшиинг“ ООД
София, бул. „Васил Левски“ №31
тел. 02/ 943 87 16
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите
от www.enthusiast.bg

Печат РОПРИНТ

Изгаряне разказва историята на три удивителни личности, мечтаещи за по-добро бъдеще, чийто живот се променя завинаги след смъртоносна терористична атака в Индия.

Дживан е бедно мюсюлманско момиче, което мечтае да отиде в колеж, но е хвърлена в затвора и я заплашва смъртно наказание, защото е обвинена в съучастие с терористите – била е на грешното място в грешното време и е публикувала критичен коментар във Фейсбук.

Лавли – темпераментната хиджра – мечтае да стане звезда в Холивуд. Тя може да предложи алибито, което ще оневини Дживан, но с цената на това да загуби всичко, на което гържи и към което се стреми.

Господина по физическо е бивш учител на Дживан. Той е на път да направи кариера в редиците на националистическата партия. Неговото издигане обаче скоро се оказва тясно свързано със съдбата на момичето.

Напрегната, провокираща и спираща дъха от началото до удивителния финал, „Изгаряне“ издига глас срещу класовите неравенства, предубежденията, лицемерието и ни кара да се замислим какво означава да имаш амбиции и мечти в общество, сблъскващо се ежедневно с корупция и политически екстремизъм.

„Изгаряне“ е книга за нашето време и за всички времена...

Вълнуваща и заплетена история, която ще прочетете на един дъх...

• CNN •

Приковаваща вниманието книга! Съдбата никога не е била тъй многолика, толкова непостоянна и с такава помитаща сила, както в „Изгаряне“.

• The New York Times Book Review •

Цена: 20 лв./10.25 €

www.enthusiastr.bg